

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

BRÅVIKEN VID KVARSEBO KLINT. — FOTO. DAN. SAMUELSON, JÖNÅKER.

24. DE ARG.

DEN 12 NOVEMBER 1922.

N:O 7.

Foto. V. Vångström Örnskölderik.

2

Kliché: Aug. Sjöbergs Klichéanst., Gbg

Henri Ohngren

HENRIC ÖHNGREN.

TILL PORTRÄTTET Å FÖREGÅENDE SIDA.

När Västernorrlands läns landsting i år samlades till ordinarie möte, saknade det i sin krets den man, som det i ett årtionde vant sig se i besittning av ordförandeklubb: Svante Herman Kvarnzellus hade icke långt förut tagit plats i Kopparbergs landshövdingestol och därigenom funnit sig förhindrad att vidare utöva sitt landstingsmannaupdrag i hembygds-länet. Någon större meningsskiljaktighet rådde emellertid icke om vem som var rätte mannen att upptaga hans mantel och inom alla partier rådde samma tillfredsställelse att för ordförandeuppgiften ha tillgång till en man, vilken på sådant sätt som konsul Henric Öhngren var i stånd att upprätthålla de traditioner av oväld, fasthet och säkerhet, som av gammalt äro knutna vid ledningen av landstingets förhandlingar. Från hemstaden Örnsköldsvik hade han vanan i kallts utövning från stadsrepresentationen och med landstingets angelägenheter en förtrogenhet, som daterade sig över tvenne årtionden tillbaka. Även den politiska motståndarepressen skänkte den nyvalde landstingsordföranden ett oförbehållsamt erkännande, som tog sikte icke minst på hans sympatiska personliga egenskaper.

Henric Gustaf Paulus Öhngren är född i Stockholm den 7 juni 1853 och ingår sålunda nästkommande år i sitt sjunde decennium. Föräldrarna voro kaptenen Carl Magnus Öhngren och hans maka Carolina Finlander. Efter föregående merkantil utbildning etablerade han sig som självständig köpman i Örnsköldsvik redan 1875. Samhället var vid denna tid endast en oansenlig köping, vars folk mängd vid 1870-talets början icke ens nådde upp till halva tusentalet och först 1863 blivit egen kommun. Om det nu femtio år senare är en blomstrande stad på icke långt ifrån halva tiotusentalet invånare med en förhållandevis betydande sjöfart, köpenskap och industri, har Öhngren avejort sin icke oväsentliga andel däri. Redan 1876 började han verksamt deltaga i det kommunala livet därstädes, när samhället med ingången av år 1894 erhöi stadsrättigheter, korades han till illiterat rådman i dess första magistrats- och rådstuvurättsuppställning och när han efter fyra år avsåde sig detta uppdrag och därmed blev valbar till stadsfullmäktige, gjorde han år 1898 sitt inträde i stadsrepresentationen för att till dags dato icke åter lämna densamma. I otaliga nämnder och kommittéer har han sedan haft säte och neilagt osparad möda, efter ett antal år blev han stadsfullmäktiges vice ordförande och intog slutligen 1913 ordförandeplatsen, som han ännu bekläder. Tillika innehar han ordförandeskapet i stadens handels- och sjöfartsnämnd och har av kontrollstyrelsen förordnats till ordförande i Örnsköldsviks gräsborgssystembolags styrelse. Det finnes få områden av stadens utveckling, på vilka Öhngren ej på ett eller annat sätt varit verksam eller främjande ingripit.

Men konsul Öhngrens intressen inskränkte sig visst icke bara till den frägnre kretsen av kommunala intressen. Han blev en verksam medlem av länets hushållningssällskap, fick säte i dettas förvaltningsutskott och tilldelades av hushållningssällskapet dess silvermedalj för sina förtjänster om detta. I landstinget invaldes han första gången redan 1899 och har sedan dess oavbrutet varit ledamot av detta med undantag av perioden 1914—17. Om vad hans insatser i landstingets arbeten betytt, vittnar bättre än något annat det förtroende, som kom honom till del vid årets ordförandeval.

I politiskt hänseende har konsul Öhngren från början befunnit sig på den borgerliga vänstersidan. Under 1880-talets tullstrider ställde han sig uti tvakan i frihandelsvännernas led och då de framstegsvänliga valmännen i Härnösand och Örnsköldsvik vid det fyllnadsväl till Andra kammaren på hösten 1898,

som föranleddes av landshövding Gustaf Rydings av-sägelse, lyckades hembära segern åt kandidaten från den mindre staden och därmed förvärva Öhngrens kraft jämväl åt riksdagen, föll det sig naturligt för honom att ansluta sig till det då nybildade liberala samlingspartiet. Sitt jungfrutal höll han år 1900 för avslag på den helt visst mot den då moderna realistiska litteraturen siktande omformuleringen av tryckfrihetsförordningens sedlighetsparagraf, som vilade till slutligt avgörande, men annars lade han av naturliga skäl största intresset i dagen för frågor av betydelse för det praktiska livets män och för Norrlands befolkning. I dessa tider kan sålunda förtjäna erinras om hans insats till förhindrande av, att ett då påyrkat, ur merkantil synpunkt fullständigt omöjligt lagförslag om handeln med artificiella gödselmedel vann riksdagens bifall. Vid 1901 års riksdag talade han varmt till förmån för en mera tillfredsställande kontroll jämväl å lastfartygs sjöduglighet än den dittills befintliga och avgav vid samma riksdag ett väl motiverat votum till förmån för den ettåriga värnplikstiden. Följande år väckte han motion om registreringsrätt för sammanslutningar av ekonomiska föreningar, en viktig för att icke säga oundviklig förutsättning för den framgångsrika jordbrukarekorporation, som eit par år senare tog sig uttryck i bildandet av de svenska lantmännens riksförbund, och 1903 gav han visserligen sin röst till förmån för den då föreslagna skogsvårds-lagstiftningen, men tillkännagav tillika, att han ansåg Västernorrlands och Jämtlands län böra undantagas från dess tillämplighetsområde: han stode fortfarande på dimensionslagens sändpunkt. Vid 1905 års lagtima riksdag slutligen fick han icke b'ott tillfälle att framhålla betydelsen av en delvis fondering av en blivande skogsskatts avkastning t. ex. genom bildande av sockenallmänningar, utan även att ännu en gång dokumentera sitt varma intresse för fäderneslandets och särskilt den norrländska hembygdens försvar genom en motion om undersökningar å Norrlandskusten för att utröna den lämpigaste platsen för en replikpunkt för flottan. "Den villfarelsen, att Norrland är en för det övriga landet betungande landsdel måste skingras. Förhållandet är icke sådant. Man kan tvärtom säga, att förhållandet är det motsatta, nämligen att det övriga landet har stora ekonomiska fördelar av just detta Norrland. Måtte det nu icke behövas en olycklig brandskattning eller skövling av den norrländska kusten för att mina kamrater från Sydsverige skola komma till insikt om, att det ligger i deras välförstådda intresse att söka försvara Norrland, innan det kan vara försent."

Detta var hans avskedsord till Andra kammaren och till riksdagen för den gången. I över ett årtionde ägnade han sig nu åt sin enskilda verksamhet och åt hembygdens angelägenheter. Redan tidigt hade hans redbarhet och duglighet föranlett främmande regeringar att anlita honom som vice konsul: han blev dansk sådan redan 1891 och är tillika engelsk sedan 1893. Han togs nu även i anspråk för bankverksamhet. Han blev ordförande i lokalstyrelsen för numera Svenska Handelsbankens avdelningskontor i Örnsköldsvik och ledamot av styrelsen för Västernorrlands och Jämtlands läns stadshypoteksförening. Ävenledes blev han ledamot i styrelserna för ett antal enskilda företag, bl. a. Fors' aktiebolag.

Först år 1919 återvände Öhngren till riksdagen, nu som frisinnad representant på Västernorrlands senatorsbank. Även här har han nedlagt ett redbart och dugande arbete. Under sin andrakammarid kom han under rådande partimotsatser aldrig högre på utskotts-stegen än till suppleant i bevillningsutskottet. Av Första kammarens liberala grupp har han placerats i bankoutskotet.

Till bild å sid. 101.

Kommittéerade för resande av en byst över Knut Kjellberg ha vid sammanträde inför prins Eugen beslutit uppdraga åt skulptören Olof Ahlberg att utföra en byst över den bortgångne vetenskapsmannen i överensstämmelse med en av konstnären redan uppgjord modell. En igångsatt insamling för ändamålet i fråga har inbragt något mer än 9,000 kr. Bysten kommer som bekant att uppställas i anslutning till den planerade Folkbiblioteksbyggnaden, om inuti eller utanför är dock ännu icke bestämt utan har uppdragits åt Folkbildningsförbundets styrelse att verkställa detta bes ut ävensom bestämma rörande användningen av eventuellt överskjutande medel.

*

Till bild å sid. 101.

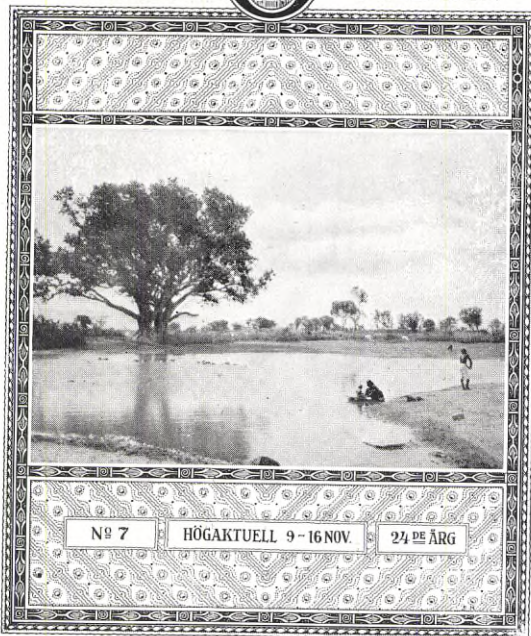
Göteborgs stad har i dagarna erhållit tvenne nya offentliga skulpturverk, nämligen *Per Hasselbergs* berömda staty "*Vågens Tjusning*" samt en till Naturhistoriska museet i Slottsskogen skänkt *Springbrunn*, utförd av den kända skulptrisen *Sigrid Fridman*.

"*Vågens Tjusning*", gjuten i brons, har fått sin plats på ett för den ganska ömtåliga skulpturen särskilt utsett litet område vid Vasakyrkan. Det hela har givits formen av en fontän. På ett oslipat block i en sköldformig bassäng står den täcka skulpturen placerad. Kring bassängen äro planterade tärpilar, som en gång skola ge sin hägnande och vackra inramning åt den förtjusande lilla skulpturskapelsen.

Genom *Sigrid Fridmans Springbrunn* införlivas ett märkligt nytt skulpturverk med Göteborgs offentliga konst. Ehuru av rätt små dimensioner vilar en given monumentalitet över denna i svart Romerödgranit utförda och efter en starkt stiliserande princip uppbyggda brunn med pingviner.

Själva skålen eller bassängen är åttkantig med hörnstenar, som upprepa postamentets kontur. Bott-

12 November 1922 Lösnummer 35 öre
HVAR 8 DAG
 • ILLUSTR • • MAGASIN •

OMSLAGSVIGNETT TILL FÖRELIGGANDE N:R 7.
 I mörkblå dubbeltonfärg.

"Vid dammen", en karakteristisk och vacker bild från Indien. Amatörfoto. d:r Fr. Kugelberg, Tyringe. Klisché: Göts, Öbg.

HERTZOG ADOLF FREDRIK AV MECKLENEBURG, som den 6 nov. höll ett uppmärksammat föredrag i Svensk-Tyska föreningen i Stockholm. Efter porträtt. Klisché: Göts, Öbg.

nen är belagd med gneissplattor, som sakta slutta irån ytterkanterna in mot postamentet. Ur bassängens mitt reser sig det likaledes åttkantiga postamentet, vars varje kant är slpad i en accentuerad ås. Härpå vilar själva skulpturen, en grupp av tre pingviner, med ryggarna vända mot varandra. Kompositionen erbjuder en lugn och utsökt helhetsverkan, och utformningen av det originella pingvinmotivet är synnerligen förtjänstfull.

Genom materialets bearbetande i tre olika grader, fåglarnas finslipning, postamentets mattslipning och själva brunnskarets finhuggning har skulptrisen lått fram tre olika toner, som på olika sätt framhäva skulpturens skönhet. Själva vattenspelet sker genom fåglarnas näbb i svaga bågar, vari gruppen står insluten.

Brunnen överlämnades den 2 november högtidligen till Museistyrelsens byggnadsberedning. Den offentliga avtäckningen äger rum först den 8 juli 1923 i samband med Nordiska naturforskarmötet i Göteborg.

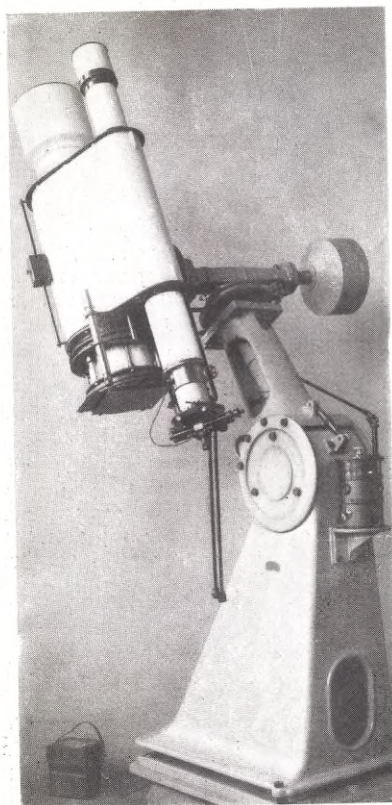
*

Vid svensk-tyska föreningens i Stockholm nyligen hållna högtidssammanträde i Grand hotells festvåning gästades föreningen av en celeber föreläsare, nämligen av hertig *Adolf Fredrik av Mecklenburg*, som höll en med ljusbilder illustrerad föreläsning, behandlande land och folk i Ruanda, Ostafrika.

Hertig *Adolf Fredrik* som är född 1873 och son till storhertig *Fredrik Franz II*, har med stort intresse omfattat Tysklands kolonialväsen och åtnjuter högt anseende såsom framstående forskningsresande.

Goda fotografier för omslagsvignetten

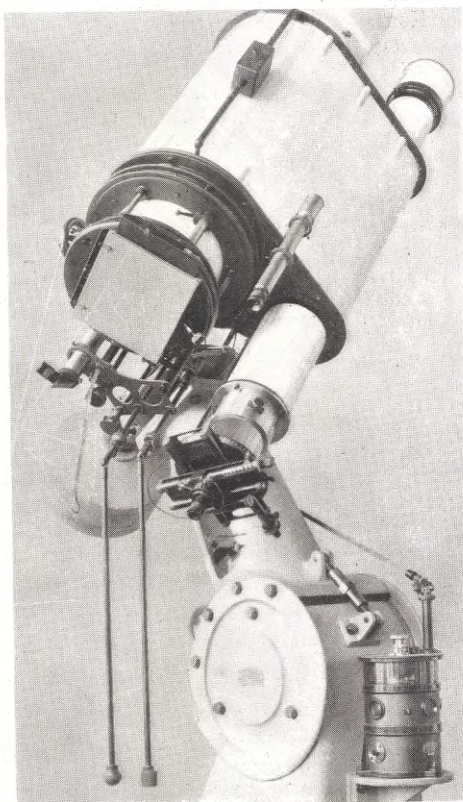
— genre och landskap — äro välkomna och honoreras vid införandet.

Efter fotografi. Klické: Geis, Ög.
DEN NYA ASTROGRAFEN Å UPPSALA OBSERVATORIUM. T. v. synas de båda tuberna, den fotografiska kameran med ett tripplett-objektiv på 20 cm. (den grövre tuben), och ledtuben; båda sammanhållna med ett en mantel av järnplåt. T. h. synes urverket, vilket driver dubbelkikaren runt den mot polen böjda pelaren i takt med himlakropparnes dagliga rörelse.

Ledtubens okularända är försedd med en inrättning, varigenom okularet kan förskjutas och inställas på vilken som helst punkt i kikarens synfält, vilket är nödvändigt vid fotografering av ljussvaga föremål, då man nämligen alltid måste kontrollera, om kikaren under exponeringen exakt följer himlakropparnes dagliga rörelse, och detta endast kan ske genom att inställa ledtubens

Uppsala astronomiska observatorium har i dagarne erhållit en mycket värdefull tillökning av instrumentella resurser för studiet av speciellt ljussvaga himmelsföremål, nämligen en s. k. astrograf, d. v. s. ett instrument, särskilt avsett för celest fotografering. Den nya astrografen har — liksom en samma observatorium förut tillhörig — tillkommit genom en frikostig donation från en anonym donator, och är utförd av firman Carl Zeiss i Jena. Dess huvuddelar bestå av en fotografisk kamera med ett tripplett-objektiv av 20 cm:s diameter och 1 meters brännvidd samt en mindre ledtub. Detta instrument har anskaffats närmast för ändamålet att därmed studera ljussvaga stjärnor och nebulosors färger, något som alltmera blivit specialitet för Uppsala observatorium, och det är särskilt ändamålsenligt inrättat just för denna uppgift. Kamerans objektiv äger sålunda en mycket stor ljussamlande förmåga (öppningsförhållande = $\frac{1}{5}$) och förenar vissa färger nära exakt i focus.

Efter fotografi. Klické: Geis, Ög.
OKULAR- OCH KASSETTÄNDAN AV DEN NYA ASTROGRAFEN.

Såsom synes på bilden är ledtubens okular försedd med en inrättning, vilken möjliggör, att man kan förskjuta detsamma i olika riktningar och inställa det på vilken som helst i synfältet synlig stjärna.

okular på en tillräckligt ljus, lämpligt vald s. k. ledstjärna. Uppsala observatorium har redan genom de nämnda färgundersökningarna, vilka äsyfta studium av stjärnornas och nebulosornas utveckling, tillvunnit sig en för svensk vetenskap smickrande ryktbarhet på det astronomiska området, och det nya instrumentet skall säkert ytterligare bidra härtill. A. C.

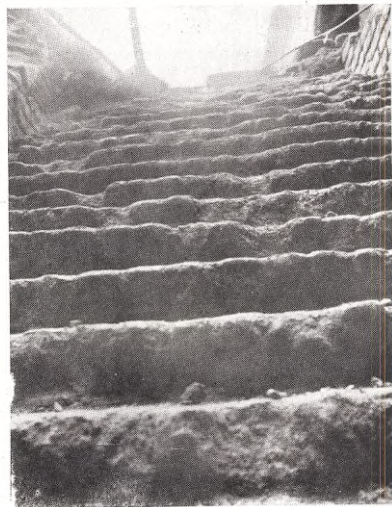

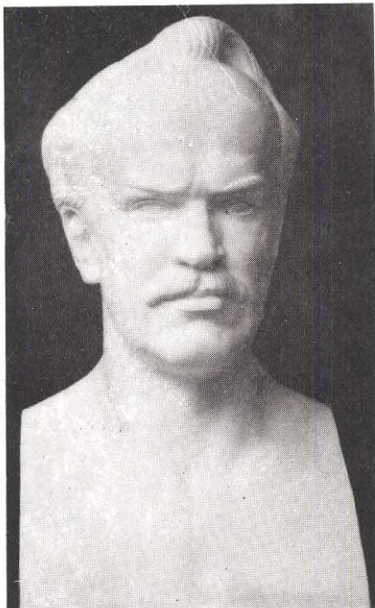
De sedan början av sommaren pågående utgrävningarna på inre borggården av Stockholms slott ha bragt i dagen en del intressanta lämningar av medeltidsslottet. Sålunda har man i borggårdens nordöstra hörn påträffat en nedfart till hamnen samt i dess nordvästra en stor, cirka fem meter djup tegelstenstrappa från medeltiden, av vilken senare H. 8. D. återger ett par belysande bilder.

FRÅN GRÄVNINGARNA Å K. SLOTTETS BORGÅRD.

T. v. En medeltida trappa, vilken fört från den troligen på 1500-talet igenmurade källaren i nuvarande nor a längan (synlig t. v. å bilden).

T. h.: Trappan sedd nedifrån. Trappan börjar c:a 5 m. under gårdens nuvarande nivå. — Efter fotografier. — Klické: Sjöberg, Ög.

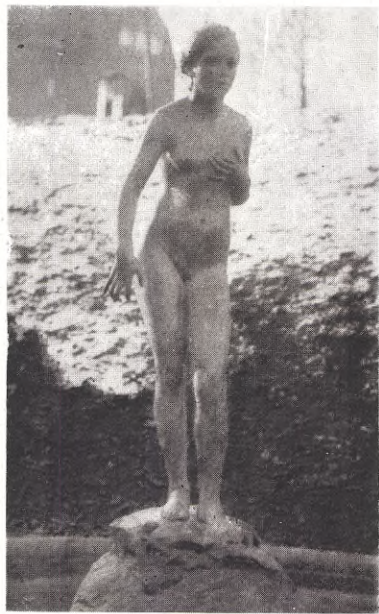

BYST ÖVER FRAMLIDNE PROFESSOR
KNUT KJELLBERG utförd av skulptören
Olof Ahlberg. Text å sid. 99. Kläd: Gode, Gbg

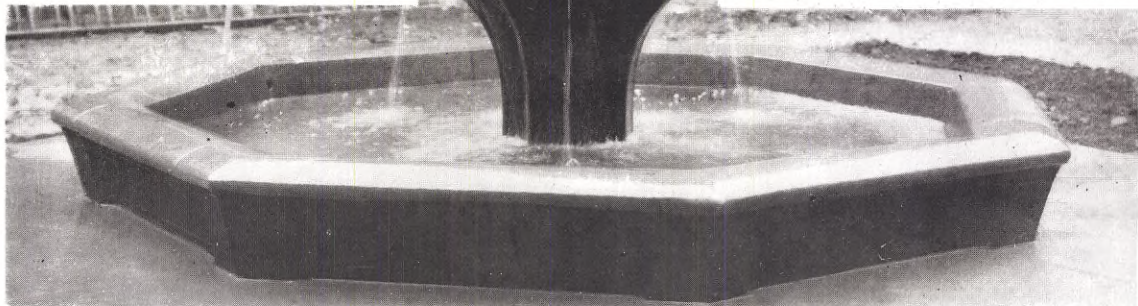
Kungl. Teaterns med alldeles osedvanligt stor spänning motsedda *Carmen*premiär i nyinstudering och ny uppsättning gick den 1 november av stapeln inför en representativ

Forts. å sid. 111.

BRUNN Å NATURHISTORISKA MUSEETS I GÖTEBORG GÅRD, utförd av Sigrd Fridman och bekostad av medel ur Th. o. Hanne Mannheimers fond. Text å sid. 99.

"VÅGENS TJUSNING", Per Hasselbergs intagande konstverk, vilket nu uppsatts invid Vasakyrkan i Göteborg. Text å sid. 99.

"CARMEN"-PREMIÄREN Å K. TEATERN I STOCKHOLM, Scen ur 4:de akten. *Carmen*, (XX Ebon Strandin) och Escamillo, (X Sven Herdenberg). — Foto. Almborg & Preinitz, Stålm — Kläd: Gode Rübgrå & Klöckmanstall, Gbg.

PANDEMONIUM.

FÖR HVAR 8 DAG AV *CARL-AUGUST BOLANDER.*

TT piano klinkar i våningen under och en grammofon skraller två trappor ned, en pojke spelar handklavér på den ena sidan, och en gubbe trummar på ett bord på den andra sidan. Huset är fullt av söndagsmiddagens tusen ljud, de smälta tillsammans till ett ackompanjemang av unge herr Björklids galltjut i vaggan. Den store fadern river sig i håret i sin diktarvrå och stoppar fingrarna i öronen.

"Sch", modern har lyft den lille ur vaggan. Hon kastar en skygg blick bort på maken, han har slungat pennan ifrån sig och stirrar i väggen. Nu tar han fram den lilla dockteatern, som står under bordet, och som han fabricerat för att spela sina dramer på. Men han skjuter den strax med en trött gest ifrån sig.

Den lille ligger tyst med nappen i munnen och stirrar med runla ögon upp i den av alla diktar-drömmar och blöjor tjocka luften. Och fadern plockar med sira lappar igen, det är skisser till det stora versdramat "Beatrice Cenci". En hymn till den purpursvarta lidelsen, till det förgiftade blodets lust. Men han skjuter papperen ifrån sig och stöder huvudet tungt i handen.

Nej, detta går inte längre. Hans fantasi slocknar i detta vardagens kväve. Är hemmet inte diktarens grav? Ensam skall konstnären leva, hur förstår han inte denne Tolstoj, som en dag gick ut på landsvägen. Han ser den ensamme Michelangelo med lyktan på huvudet fantastiskt stor bland marmorblocken i sin ateljé.

Mikael tar en bok, som ligger på bordet, ett drama av Shakespeare. Han väger det bistert i handen: hur överskattad är denne Shakespeare inte, han kastar ett öga på sitt eget drama och slungar Shakespeare med förakt. Det är egendomligt, men alla stora diktare hata Shakespeare, den 82 årige Voltaire gör ner honom i Brevet till franska akademien, den gamle Goethe gör upp med honom i 'Shakespeare und kein Ende', också Tolstoj har avfärdat britten. Nu är det den svenske diktaren Mikael Björklid, som sparkar ett Shakespeare-drama under bordet.

— Du skulle inte arbeta på söndagen, säger fru Amanda.

— Utan fara med dig och pojken ut till Haga och dricka kaffe vid Koppartälten.

Hon ser flammorna på hans kind och svarar inte. Förresten får hon ingen tid till det, han talar alltjämt. — Nej, Amanda, du skall inte göra någon borgare av mig. Varför skall jag leva som de tusen andra? Nej, i morgon skall jag börja sova om dagen och arbeta om natten. Varför skall man vara som alla andra? Vad säger du, om jag börjar sätta rocken och västen närmast kroppen och skjortan utanpå?

— Vill du ha sillpudding till middagen, Mikael?

Han har rest sig med ljungande ögon, ett vattenfall av ord b'usar längst inne i hans hjärna. Men han kramar om stolskarmen och sänker huvudet. — Jag tror inte jag har långt kvar att leva, säger han. Jag hörde dödslockorna i natt igen. Kom ihåg, Amanda, på min grav skall det bara stå ett namn. Mikael!

— Vill du ha katrinplommon till efterrätt?

Skalden lyfter åter huvudet och kastar ett lågande öga på sin maka, river hatten från spiken och skriker ett ord: Delila. När han tar i låset, rycker Amanda hatten av honom. — Men jag måste borsta den. Det är ju söndag.

— Just därför, säger han hänfullt och rycker tillbaka hatten. Han bucklar till den ännu värre och slänger igen dörren.

Långsamt stiger han i självrannsakan nedför trap-

orna. Kan han leva länge så? Är detta liv inte döden? Hans inspiration skall slockna, om detta fortgår. Är det demoniska inte diktarens livskraft? Byron och incesten, Burns och alkoholet, Dostojevski och hasardspelet, Strindberg och de olyckliga äkten-skapen; ut på djupen, ner i det demoniska måste diktaren. Vid hemmets lampa slocknar diktarlågan.

Gatan ekar av de söndagsklädda borgarnas steg, Mikael ler diaboliskt svart omkring sig och borrar händerna i fickorna. Dessa runda ansikten, skola de inte bli magra av fasa, skola dessa barnaögon inte bli stela av skräck en gång, när hans stora cykel olir färdig? All världens ondska skall han samla i en brygd och räcka borgarna. Brottens och lasternas dramer skall han skriva. Bort från vardagen, bort från härden, ut i det demoniska, han håller på att ramla omkull på ett apelsinskal.

Vattnet rinner ur fontänens svannäbbar, och vaktparaden kommer marscherande. En liten parvel skriker till sin pappa: — Så skönt för vaktparaden, att den får litet frisk luft. Men Mikael knuffar till den lilles röda ballong, stirrande rakt framför sig tränger han sig mot strömmen. Han ser inte ögonkast'en och känner inte armbågarna, han tänker bara på den teater, som han skall skapa. Han har fått ett namn på den, den skall heta "Inferno". Och den skall invigas med ett mysterium, som skall heta "Satanas".

Unga värklädda flickor skratta på Strandvägspromenaden, och unga herrar lyfta på hattarna, den svarte skalden faller upp rockkragen. Gamla nåder mysa i gasset, och småbarnen solgrina i sina vagnar, den demoniske poeten knyter sin rosett ännu vildare. Med inåtvända blickar går han obarmhärtigt knuffande mot mot flånörströmmen, stannar först utanför Konsthallen på Djurgården framför mannen med den nedramlade mänskaran i handen.

Familjefäder tåga med barn och blomma sorglösa uppför backen till Skansen, Mikael sneddar över vägen och grinar de löjligen familjerna hänfullt i ansiktet. Hans grin blir med ens dubbelt diaboliskt, han har fått en raffinerad idé. Han skall själv upp till Skansen, detta borgerlighetens tempel, och hängrina åt dessa belåtna borgare.

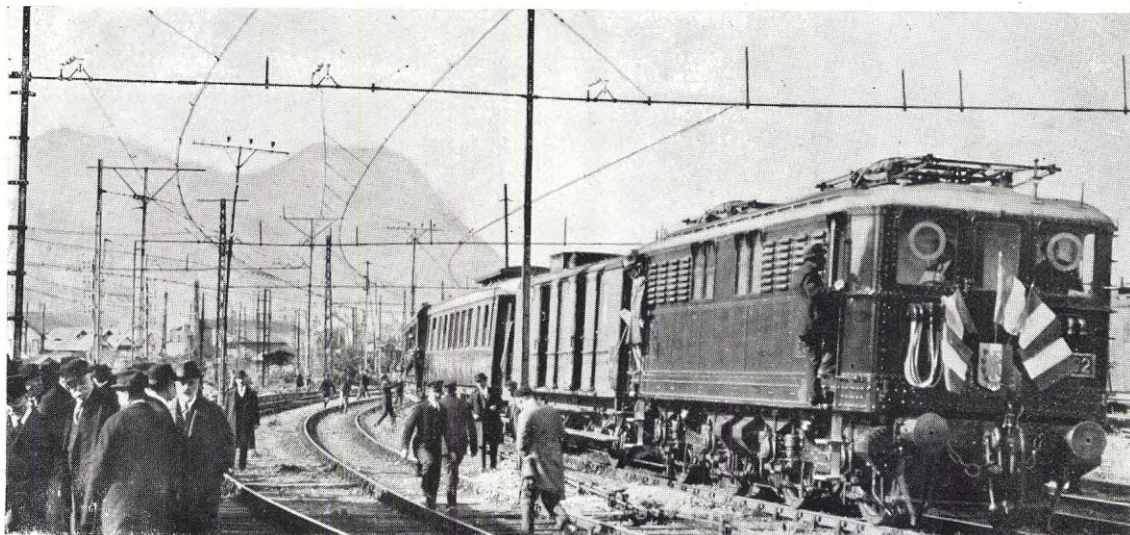
Enkronasentrén hejdar honom ett ögonblick. Men ett ögonkast av en ung dam tv'ingar honom att besinningslöst kasta den sista silverslanten på spärrbordet. Stolt och prometeusskön stiger han hänleende uppför sandgången.

De, som den vårsöndagen besökte Skansen, undgingo säkerligen inte att se en lårg och spöklikt mager gestalt, som liksom en flygande holländare skymtade överallt kring stugorna och burarna. Två seminarister tryckte näsorna mot rutorna till Viktor Rydbergs stuga, då hörde de ett demoniskt skratt bakom sig, och en svartblek skepnad hänlog mot dem. Två nyförlovade stodo hänryckta framför lodjuren, som älskade i vårsolen, medan sparvarna hackade köttslamsorna framför skrevan, då hostade någon bakom dem, och en spökvild yngling hängrinade.

En fetlagd grosshandlare nickade jovialiskt mot sälen, som behagfullt gassade sig bredvid sina strömmingar som en solbadande grosshandlare, då hörde han en snörvling bakom sig och såg en människoskugga, som spottade föraktfullt. En fader med sin son kastade sockerbitar in i björnburen, hörde en gnäggning och vände sig om och mötte Mikael's hänleende. En moder sprang lycklig bredvid sin lilla pilt, som darrade på en åsnerygg, en underlig figur tog ett språng över vägen och fnös.

En gammal fröken stack handen i sin brödpåse framför vildgalten och ryckte till, då hon hörde en

Forts. å sid. 106.

Efter fotograf.

FRANKRIKES FÖRSTA ELEKTRISKA JÄRNVAG invigdes i dagarne. På vår bild synes invigningståget på bangården i Pau.

Kliché: Aug. Sjöbergs Klichéanst., Öbg.

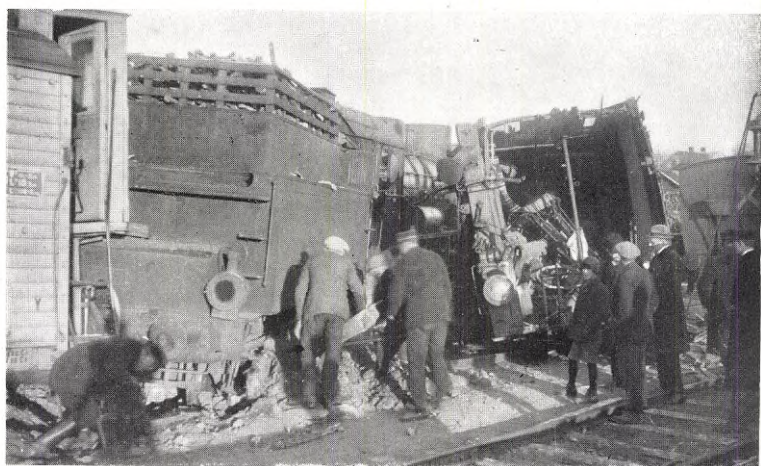

Foto. J. Svärå, Ockelbo.

ETT ALLVARLIGT TÅGMISSÖDE inträffade den 27 okt. vid Ockelbo järnvägsstation i det att ett söderifrån kommande tåg påkörde en godsfincka med resultat att hela det väldiga tyska lokomotivet kastades av spåret och ett flertal godsvagnar mer eller mindre ramponerades. Ingen människa skadades.

Kliché: Gots, Öbg.

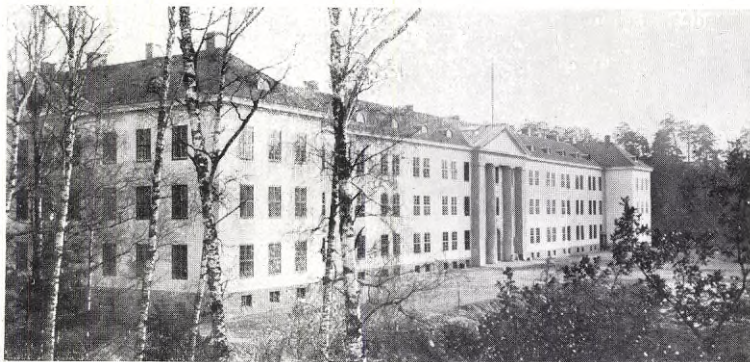
högsta krav på nutida hygien och komfort.

Bygget påbörjades den 3 maj 1920 och sedan dess ha arbetena pågått så gott som oavbrutet trots strejker och blockader. På senaste tid har arbetet också forcerats för att flyttningen skulle kunna fullbordas före vintern.

För medarbetare att beakta! - - -

Insända manuskript returneras endast om returporto bifogas.

För manuskript utan returporto ansvarar redaktionen icke.

Bildcentren.

SVEA INGENIÖRSKÅRS NYA KASERN VID FRÖSUNDAVIK.

Kliché: Sjöberg, Öbg.

Svea ingenjörkår som hittills haft sina gamla kaserner vid Jaktvarvsgränd på Kungsholmen i Stockholm, står just nu under flyttning till nyuppförda tidsenliga och moderna byggnader ute vid drottning Kristinas gamla jaktlott vid Frösundavik. Huvudbyggnaden utgöres av ett väldigt tränings stenhus, där fasadens mittparti med ingången starkt markeras av två mäktiga pelare och tvenne kolonner. Strax intill ligger kanslihuset, också det i tre våningar och för övrigt i en med huvudbyggnaden överensstämmande stil. Inalles upptager kasernen icke mindre än 14 byggnader, varibland sjukpaviljong, mässbyggnad, tvätt- och badhus, kokinrättning med matsal, tygverkstad, sommar- och vinterstall samt fältförråd. I fråga om inredning har överallt vidtagits anordningar, som måste tillfredsställa även de

FASCISTERNAS LEDARE MUSSOLINI har i Rom mottagits med oerhörd entusiasm. Överst: Mussolini gör en inspektionsrond vid parken Villa Umberto medan fascisttrupperna förbereda sig till den stora revyn.

Mellest: Krigsänkor, vilka deltaga i fascisternas tåg genom Rom.

Undre bilden: Il Pincio, sedd från Piazza del Popolo under det fascisttrupperna låga fram.

Efter fotografier. — Bild: Göt, Gb.

Fascismens av hela världen uppmärksammade segertåg i Italien, vars första akter omnämndes i föregående nummer av H. 8 D., är nu ett fullbordat faktum. Rörelsens ledare, den f. d. revolutionäre socialisten Benito Mussolini har på konungens uppdrag och stödd av sina över hela Italien spridda och maktstarka härskaror bildat en regering av fascister.

Vad som härmed skett sträcker sig vida utöver den in-

Forts. å sid. 112.

Efter porträtt. Kliché: Sjöberg, Gbg.
GREVE HUGO VON LERCHENFELD, Bayerns ministerpre-ident, vilken nyligen på grund av oenighet med bayerska agrari-eriet nedlagt sitt ämbete. — Text å sid. 112.

möjlig vara inne. Skadeståndskommissionen under ordförandeskap av Frankrikes delegerade Barthou befinner sig sedan den 31 okt. i Berlin i och för underhandlingar med den tyska regeringen. Samtidigt har på den tyska regeringens inbjudan samlats ett antal utländska experter på finansivets område, bl. a. att nämna den framstående svenske nationalekonomen prof. Gustav Cassel samt den kände engelske nationalekonomen prof. J. M. Keynes, vilka såsom sak-

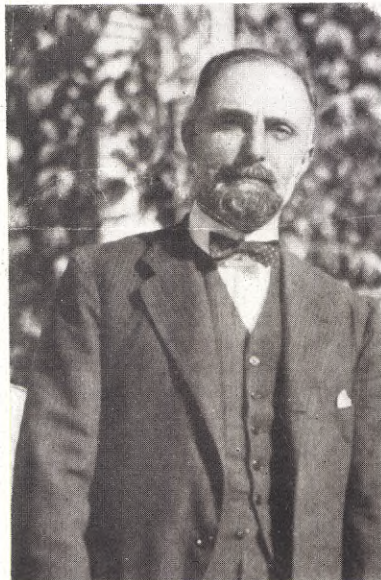
Italiens ambassadör i Paris, i utrikesministern greve Sforza har tillfölje de i Italien utspelade händelserna till den nya regeringschefen Mussolini ingivit sin avskedsansökan. Såsom motiv för sin begäran har greve Sforza framhållit hursom den nya regeringen för de mest exponerade posterna bör välja män, som helt kunna följa regeringens tankegång.

Mussolinis svar blev en anmodan till greve Sforza att kvarstå tills han tagit kännedom om programmet för den nya regeringens utrikespolitik. Senare har greve Sforza av Mussolini kallats till Rom och man hyser där allmänt den uppfattningen att regeringschefen icke vill bryta med de gamla traditionerna genom att sätta nya män på utrikesposterna.

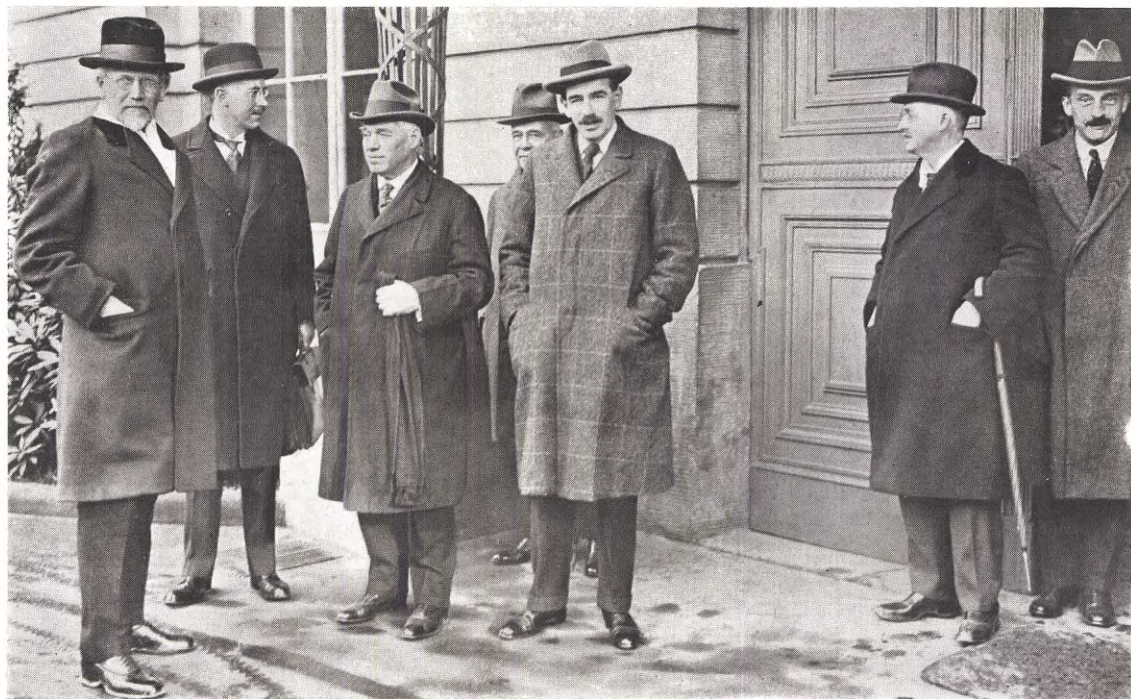
*

Efter de många mer eller mindre resultatlösa kongresser rörande det hela världens finansliv tyngande tyska skadeståndsproblemet synes tidpunkten för dess tillfredsställande

avveckling nu kunniga skola undersöka Tysklands betalningsmöjligheter. Markkursens svindlande fall nedåt, underskottet på c:a 440 milliarder mark i det tyska rikets nuvarande finanser, kol- och livsmedelsbristen, som öppnar perspektivet mot en ny vinter av köld och svält för den tyska befolkningen — allt påkallar ett omedelbart ingripande. Barthous förklaring om uppgift att söka skapa balans i den tyska budgeten samt avvägningen av valutastabilisering varslar om en ljusare framtid för Tyskland.

Efter porträtt. Kliché: Sjöberg, Gbg.
GREVE SFORZA, Italiens ambassadör i Paris, vilken vid fascisternas erövrande av den politiska makten inlämnat sin avskedsansökan.

Efter fotograf. Kliché: Aug. Sjöbergs Klichéanst., Gbg.
DBN INTERNATIONELLA FINANSsAKKUNNIGEKOMMISSIONEN, vilken tyska regeringen sammankallat i Berlin. Fr. v. Prof. Cassel, Sverige. Ph. Brand, England, prof. Jenks, Amerika, Schweiziska bankföreningens i Basel president, M. Dubois, prof. J. M. Keynes, England, statssekreteraren Schroeder, Tyskland och M. de Beaufort, Frankrike.

Forts. fr. sid. 102.

stämma bakom sig. En blek ung man med flammande kinder rullade ögonen, hänlog och pekade på gallten.

— Den har varit Sokrates förut.

En skorpa rullade ur påsen.

— Den har varit Sokrates en gång. Ynglingens stämma är ännu dovre.

Den gamla tanten kippar efter luft och skall säga något. Men uppenbarelsen är försvunnen, när hon öppnar munnen. Den fredlöse står redan framför tjäderburen, här blir han stående och glömmet sig. Tjäderhonan sitter som förtrollad på sin pinne och stirrar drömmande ut i rymden, fascinerande orörlig, liksom lyssnande till eterens brus. Mikael Björklid står lika fascinerad och orörlig.

Ett lätt kluckande skratt höres bakom honom. Han rycker till och ser en ung dam, som står och sticker en vårlök mellan tänderna på ett av mårduuvudena i boan. Den vita huden skymtar genom silkestrumpan, oskuldens violdoft strömmar från värkappan. Mikael har blivit blodröd i ansiktet.

Hon böjer sig fram och sticker de små behandskade fingrarna genom gallret och viftar mot harpaltarna, som skutta under granruskorna. Han sneglar på de små fingertopparna, blicken smyger sig uppför armarna. Han möter hennes öga, och hon ler mot honom.

Han blir vit igen och darrar i kroppen. Det är äventyret detta, det demoniska vin, som hans diktarsjäl törstar efter. Han flyttar sig närmare henne, hon drar sig undan, och han tar förskräckt ett par steg åt sidan igen. Då är det hon, som flyttar sig närmare, hennes täspets leker mot gallret, och hennes mun ler eggande.

— Starkars fåglar, som sitta i burarna. Det är den sköna okända, som talar. Är det ör sig själv, är det till honom?

Han svarar i varje fall. — Alldeles som en diktare. Han darrar i hela kroppen över sin djärvhät.

Men hon ser bara på honom. — Ni måste själv vara poet.

— Ni känner mig.

— Jag ser det på er.

— Oca ni älskar poesi?

— Poesi. Hur kan ni fråga. Jag är galen i poesi.

Men min man — hon sänker rösten, det kommer ett lidande uttryck i de svarglansande ögonen.

— Min man hatar poesi.

— En gång, då jag spelade på Nationalteatern, börjar Mikael. Men hon avryter honom. — Vad? Är ni skådespelare också? Så inressad.

— Jag är i första rummet diktare, säger Mikael Björklid.

Hon tar ett par steg, han tar ett par s'eg, hon snuddar vid honom och insveper honom i sin doft. De sanna framför burens med korpanna. Den ena har hela matörrådet i näbben och sitter orörlig på sin pinne, ångsligt bevakad av den andra.

Det är puderkorn på den skönas kinder och hals, men Mikael ser bara de svarta ögonen. Hela rymden doftar av hennes parfym. Hon är äventyrets musa, han vill gå på lina över avgrunderna med henne. Ett borgarpar passerar, skalden kastar en stolt och föraktfull blick på brackorna.

Den sköna böjer sig efter en pinne på marken, bryter den i småbitar, suckar och lutar sig emot honom. — Om ni visste. Jag är så olycklig. Min man bedrar mig. Vad skall jag göra? Kan ni råda mig?

Han står stum och handfallen och stirrar på den olyckliga.

Då fastnar hennes öga på något. Det är nyckeln, som sitter kvar i låset till burens. Ännu i dag är det outrett, hur den kunnat bli kvarglömd där, allt-

nog den sitter där. Hypnotiserad betraktar hon den, så skriker hon till.

— Min man. Han kommer. Han som är så svartsjuk. Han dödar er. Ni måste gömma er.

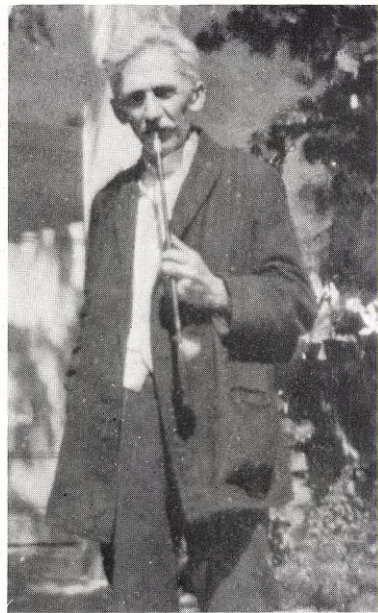
Hon har låst upp dörren och knuffar in den häpne skalden, nyckeln vrids om igen. Bedövad och vacklande står han därinne. Den sköna grinar och sticker sin pinne genom gallret.

— Smärklig måltid, herr poet, hon niger djupt. Förlåt, att jag försvinner. Men jag måste lämna tillbaka nyckeln.

De båda korparna titta undrande på den nya fågeln i burens, ostkanterna ramla ur näbben. Ett gurglande ljud kommer ur halsen på nykomlingen, det låter som en sprucken klocka, korparna känna inte igen ljudet. En far och en son kynta.

— Titta, far, ett sådant djur, skriker den lille pilten och pekar på Mikael.

Någonting glittrar i luften, det är reklamlappar, som kastats ner från en flygmaskin.

GÉZA GARDONYI, den kände ungerske författaren, avled den 30 okt. Efter senaste porträtt. (Foto. N.-H. Lindberg, Budapest).
Tillt.: Göte, öbn.

En av Ungerns främste författare Géza Gardonyi, har den 30 okt. avlidit i Eger.

Gardonyi föddes 1863. I sin tidigare ungdom verksam som byskollärare övergick han sedermera till journalistiken, där hans medfödda berättartalang upptäcktes. Snart nog drog han sig även tillbaka från journalistens värv för att helt ägna sig åt litteraturen.

Hans produktion, som omfattar alla litteraturarter, uppgår till mer än ett 30-tal arbeten. Högst har han nått i sina skildringar av den ungerska allmogens liv, t. ex. novellsamlingarna "Min by" och "Det är långt dit" samt lustspelet "Vinnet". Genom dessa och med den av dräplig humor fyllda berättelsen om bydomaren Gabor Göre har Gardonyi förskaffat sig en enastående popularitet.

MEDDELANDE

till H. 8. D:s Medarbetare.

Skönlitterära bidrag,

vilka stäse i tur och ordning snarast granskas,
HONORERAS OMEDELBAR EFTER AN-
TAGANDE eller returneras i motsatt fall därefter
20 öre porto åtföljt manuskript :: :: :: ::

BLIV MEDARBETARE I HVAR 8 DAG
Kedaktionen.

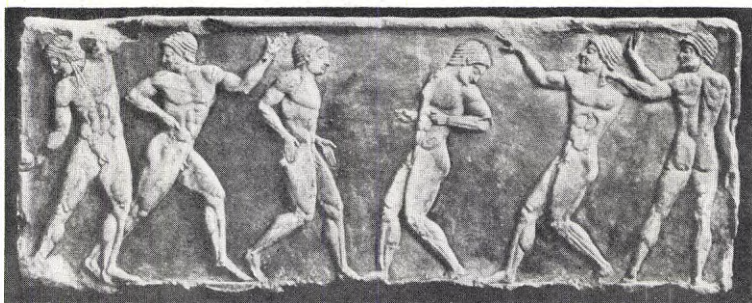
FORNGREKISKT BOLLSPEL.

FÖR HVAR 8 DAG AF PROFESSOR ERNST NACHMANSON.

När athenarne efter perserkri- gens lyckliga utgång återvände till sin grusade stad, rustade de sig genast att återuppbygga sina raserade murar. Detta väckte ovilja hos spartanerna, men deras motstånd hade endast till följd, att athenarna med desto större hast fullbordade arbetet. Härom berättar inemot hundra år senare den store historieskrivaren Thuky- dides: "Byggnaden visar ännu, att den skett med skyndsamt. Ty dess undre skikt bestå af alla slags stenar, som stundom icke ordent- ligt sammanfogats, utan äro så- dana, som var och en framförde dem; många grav- pelare och för andra ändamål tillhuggna stenar äro också inbyggda". Den arkeologiska forskningen kan bekräfta detta yttrande. Ty när man i det moderna Athen skulle bygga hus, vilka händelsevis komma att ligga, där en gång den gamla muren gick fram, har man vid upprepade tillfällen funnit rester av grav- monument och reliefer, av vilka åtminstone en del haft verkligt konstnärligt värde. Alla överträffas dock härutinnan av de fynd, som gjordes i början av detta år vid Erysihtongatan i västra delen av Athen, då köpmannen Pouloupoulos här lät göra grundgrävning för en ny butiksbyggnad. Däröfver berättar den athen- ske fornminnesinspektören A. Philadelphus i det i dagarne hitkomna häftet av Journal of Hellenic Studies.

Man fann tre fyrkantiga baser av pentelisk marmor. En av dessa har en gång burit eller åtminstone varit avsedd att bära en staty, som är förlorad. De två andra baserna ha vardera trenne sidor dekorerade med reliefer, vilka äro förträffligt bevarade; några få rispor här och var skada icke helhetsintrycket. De sex relieferna ge olika bilder ur idrottslivet, brott- ning, kappkörning, bollspel och annat. Intressantast äro bollspebilderna.

Bollspel var öfver huvud i antiken en starkt gou- terad lek, idkad icke blott av barn och ungdom. Re-

Efter fotografi.

FORNGREKISKT BOLLSPEL. Antik grekisk relief.

Kliché: Sjöberg, Gbg.

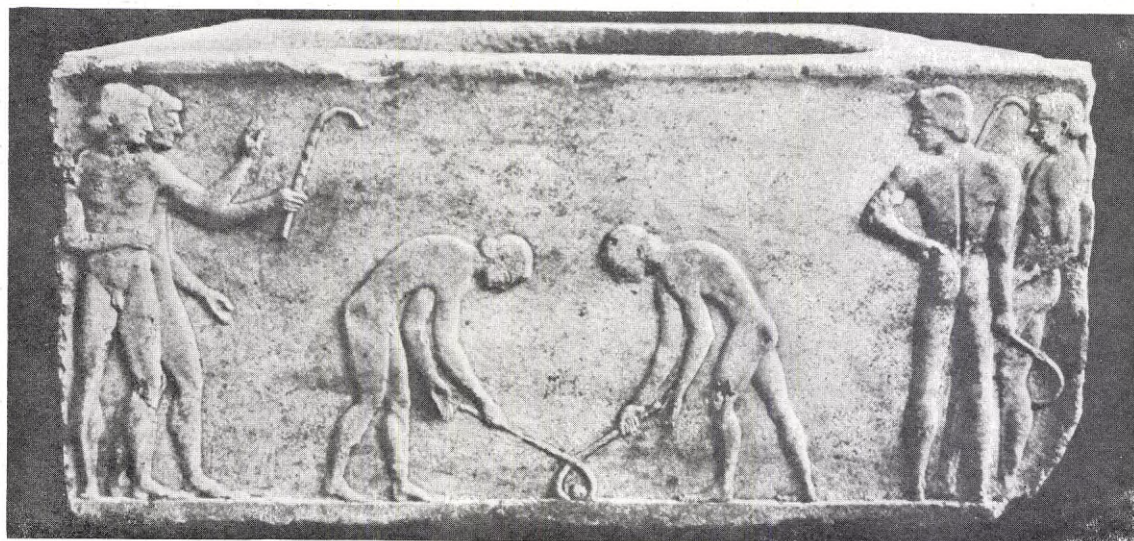
dan Homeros berättar, huru Odysseus beundrade faiakernas skicklighet, när de

— — togo i händerna strax den präktiga bollen,
som var av purpurtyg av den skicklige Polybos sömmand.
Lutad tillbaka den ene nu jämt uppslungade bollen
högt mot de skuggiga moln, och den andre ett språng upp i luften
tog och den fångade lätt innan fötterna röro vid marken.

Sophokles, den store sorgespelsförfattaren, var en utmärkt bollspelare och skall på skådebanan ha tjuat sina landsmän också genom denna konst. Alexander den store, Cæsar, Augustus och andra ryktbara män älskade bollens tidsfördriv. Vid alla större gymnasier fanns en särskild bollplats. Det är några ögonblicks- bilder från ett sådant *sfairisterion* som bildhuggare- mejseln här fångat.

Den ena bilden visar sex ynglingar. Den förste till vänster håller i ena handen en liten boll, som han just tänker med all kraft kasta upp i luften. De fem andra stå där i växlande ställningar, alla upp- märksamma och beredda att genast fånga bollen.

Den andra bilden ger också sex spelare, men si- tuationen är en annan. De två i mitten stå framåt- böjda i kamp om bollen, på vardera sidan stå andra, åskådande eller färdiga att gripa in. Men alla sex hålla i handen — och det är det märkvärdiga — krökta klubbor. Nog visste vi att den moderna idrot-

Efter fotografi.

FORNGREKISKA BOLLSPELARE med slagträn, vilka otvetydigt likna nutidens hockeyklubbor. Antik grekisk relief.

Kliché: Aug. Sjöbergs Klichéanst., Gbg.

Efter förmiddagen
 DEN NYA SVENSKA LEGATIONEN I PEKING, belägen i omedelbar närhet av den norska och danska. På trappan synas ständare fr. v. professorn vid Forskningsinstitutet i Taiyuanfu i Shansi Erik Nyström, grevinnan Bonde, greve Claës Bonde, Sveriges Chargé d'affaires i Peking.

Klubbé Aug. Sjöbergs Klubbemän, öfver
 JAPANS BLIVANDE KEJSARINNA, PRINCESSAN NAGAKO, vilken inom kort skall ingå äktenskap med kronprinsens-regenten av Japan. Bilden är tagen då prinsessan jämte sin syster (bakom t. h.) under vistelsen på familjens sommarresidens till fots begära sig till Hakiganafjoden för att där äsa lax-öringsfisket.

Fortf. fr. sid. 107.

ten hämtat åtskilligt från det gamla Hellas' spel, men att också hockey-spelarna nu kunna åberopa klassiska förebilder, det är i alla fall, så vitt jag vet, något absolut nytt.

Fyndomständigheterna, men också stil och utförande hänvisa relickerna till tiden ca 500 före Kristus. Inemot två och ett halft årtusenden ha de alltså legat i jorden, men ge nu, när de genom en tillfällighet kommit upp i dagens ljus, ett nytt vittnesbörd till många föregående om den tidigare jonisk-attiska konstens skicklighet och elegans. Märk den, särskilt i den övre bilden,

PRINCESSAN JOLANTHA AV ITALIEN på promenad. — *Efter ett nyttaget foto.* — *Klubbé Aug. Sjöbergs Klubbemän, öfver*

VECKANS PORTRÄTTGALLERI

P. ANDRÆ.
Kontr.-prost. Kyrkoh. — Herr-
ljunga. — 75 år 26 okt.*

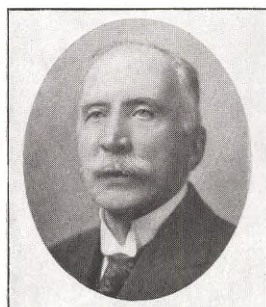
E. A. HALLGREN.
Rektor. — Göteborg.
60 år 13 nov.*

G. O. HJORTZBERG.
Professor. — Stockholm.
50 år 14 nov.*

K. R. FORSSLUND.
Artist. Kyrkorestauratör. —
Valla. — 50 år 8 nov.

J. O. RAMSTEDT.
Överståthållare. — Djursholm.
70 år 7 nov.*

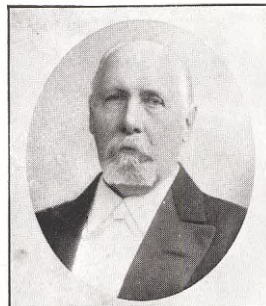
J. G. NAUCKHOFF.
Överste. — Stockholm.
55 år 3 nov.*

A. G. CARELL.
Kommandörkapten. — Sthlm.
50 år 25 okt.*

E. K. PALMSTIERNA.
Envoyé. Friherre. — London.
45 år 10 nov.*

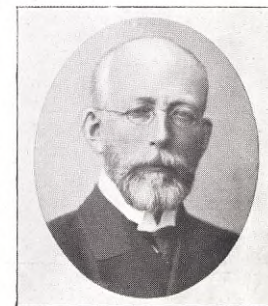
A. J. O. PETERSS ON.
Grosshandlande. — Landskrona.
70 år 24 okt.*

K. J. GUSTAFSSON.
Godsägare. — Stensholms
säteri. — 60 år 5 nov.*

C. F. BECKMAN.
Godsägare. — Vollsjö.
60 år 24 okt.*

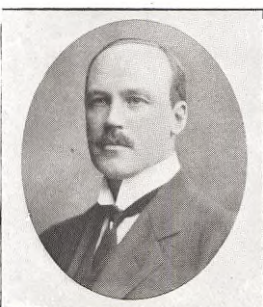
N. R:SON KLEEN.
Godsägare. — Stigtomta.
50 år 25 okt.*

O. G. OLSSON.
Tulldirektör. — Göteborg.
60 år 8 nov.*

K. J. H. CURMAN.
Byråchef. — Stockholm.
60 år 11 nov.*

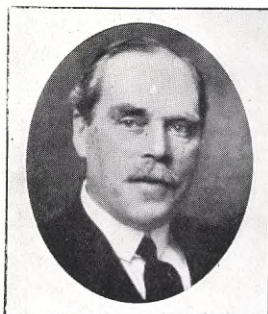
C. G. H. TÖRNEBLADH.
2:e bankosekreterare. — Sthlm.
50 år 26 okt.*

H. I. SCHLASBERG.
Överläkare. — Stockholm.
50 år 5 nov.*
Klitché Aug. Sjöbergs Klitchéanst., Gbg

* Data å sidan 111

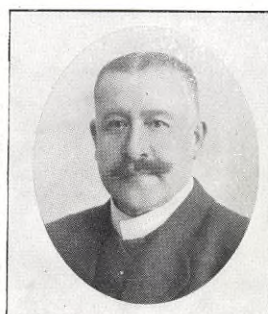
VECKANS PORTRÄTTGALLERI

J. T. MILLAR.
v. Häradshövud — Sthlm.
60 år 15 nov.*

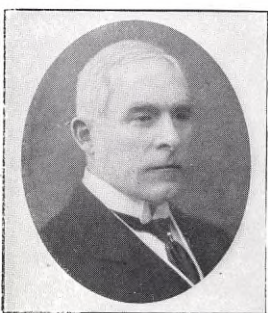
J. O. SCHOUGH.
Häradshövding — Sveg.
60 år 11 nov.*

E. W. ERICSON.
Polismästare — Norrköping.
55 år 8 nov.*

N. T. W. LINNELL.
Borgmästare. — Vänersborg.
50 år 5 nov.*

S. G. JANSON.
Kapten. — Göteborg.
60 år 27 okt.*

G. E. MELLGREN.
Disponent. — Tidaholm.
50 år 14 nov.*

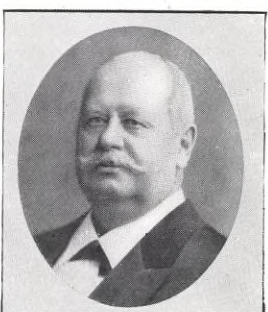
E. H. RICHSON.
Cvörlingeniör. — Stockholm.
50 år 13 nov.*

I. WIKSTRÖM.
Disponent. — Nässjö.
50 år 20 okt.*

E. RAMSAY †
Änkefru. — Jönköping.
F. 1828. † 29 okt.*

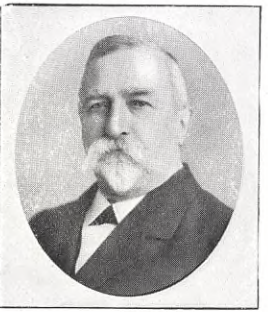
I. P. RUNDQVIST †.
F. d. Postmästare. — Skövde.
F. 1849. † 24 okt.*

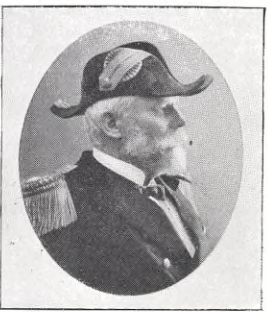
K. O. HAMMARBERG †.
V. häradshövud. Kronofogde. —
Arvika. — F. 1860. † 19 okt.*

E. A. HOLMGREN †.
Professor — Stockholm.
F. 1866. † 22 okt.*

O. F. SKJÖLDEBRAND †.
F. d. Sjökapten. — Gävle.
F. 1849. † 14 okt.*

A. L. HOLMQVIST †.
Marinintendent. — Stockholm.
F. 1853. † 20 okt.*

F. B. STAFSING †.
Överstelöjtn. — Djuvholm.
F. 1852. † 25 okt.*

C. B. SOMMAR.
Löjtnant. — Göteborg.
F. 1858. † 30 okt.
Klucht Aug. Sjöbergs Kluchtanst., Gbg

* Data å nästa sida.

TILL VALSTRIDEN I ENGLAND. Lloyd Georg håller efter sin avgång ett stort tal i Glasgow den 28 okt. Stående vid bordet Lloyd George, sittande t. v. Lord Birkenhead. — Efter fotografi. Kliché: Ode, Öbg.
Forts. fr. sid. 104.

repolitiska krisens sedvanliga rämärken. Fascisternas seger bildar det lysande aktslutet i en länge och utomordentligt sorgfälligt förberedd statskupp, som genom skapandet av en ny makt-konstellation, en nationalistisk anti-socialistisk diktatur utan parlamentarisk basis, haft till mål att tillförsäkra den borgerliga, ordningsälskande delen av Italiens befolkning en länge förvägrad plats i solen.

Det inträffade kan bilda upp-takten till en liknande reaktionär rörelse över hela världen. Icke minst ur denna synpunkt hava de i dessa dagar utspelade händelserna i Italien följts med ett enastående spant intresse av samtliga folk i Europa. Överallt har man gripits av en djup leda vid de för ländernas ekonomi ödeläggande strejker och samhällsoro-ligheter av alla slag som de socialistiska ytterlighetsrörelserna haft i släptåg. Men ingenstädes utom i Italien har en fast mot-organisation bildats, som genom borgerliga arbetsvilligas inskri-danden överallt på de övergivna arbetsplatserna gjort strejkerna ineffektiva, som bemött våld med ännu oblidkelligare våld, och som stuligen med det aktiva offer-villiga arbetet och strängt strejk-förbud på sitt program efter en oblo-dig revolution, stödd av alla skikt

av landets foster-landsälskande, sam-hållsbevarande be-folkning gått att övertaga den högsta makten.

Allt detta är ett högeligen märkligt tidstecken. Mussolinis seger har redan funnit gensvar i andra länder, även i Sverige, och uteslu-slutet är ej, att, där-est fascisternas makt visar sig kunna verka lika obruten och sam-lande uppifrån som den förut gjort ned-ifrån, en ny ära i och med fasciströ-relsen inbrutit för världen.

*

Till bild å sid. 105.

Bayerns minister-president, greve von Lercherfeld har i dagarna demissionerat. Orsaken är att söka i de sakliga divergenser rörande det dyrtidsmemoran-dum, som den bayerska regeringen tillställt den tyska riksregeringen, och vilket väckt ett starkt miss-nöje i agrarkretsar.

GRUNDSTENEN TILL EN MOSKÉ I PARIS lades nyligen under stora högtidligheter av den franske marskalken Liautey. Å vår bild synes bredvid honom (t.v.) El Mokri, sultanens av Marockos storvizir, vilken närvar jämte ett stort antal framstående mo-hammedaner. — Efter fotografi. Kliché: Ode, Öbg.